

Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27913>

Özet

Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği (OLKÖ), okul ortamlarında liderliğin dağınıklığı yapısını ve buna bağlı kapasiteyi ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, 2014 yılında Kılınç, Büyüköztürk ve Akbaba-Altun tarafından Türkiye'ye uyarlama çalışması yapılarak Türk eğitim sistemi bağlamına kazandırılmıştır. Bu ölçek, okul yöneticileri, öğretmenler ve diğer paydaşlar arasında paylaşılan vizyon, iş birliği ve öğrenci başarısı algısı gibi kritik boyutları değerlendirir.

Uyarlama çalışması, ölçeğin dört alt boyutlu yapısının Türk kültürüne uygunluğunu doğrulamayı ve yüksek düzeyde güvenilirlik ve geçerlik değerleri sunmuştur. OLKÖ, toplam 30 maddeden oluşmakta olup, eğitim yönetimi araştırmalarında okul etkililiğini ve dağınık liderlik pratiklerini incelemek için önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Okullarda Liderlik Kapasitesi, Dağınık Liderlik, Paylaşılan Vizyon, Okul Yönetimi, Ölçek Uyarlama, Cronbach's Alpha, Eğitim Yönetimi.

Yazarlar

Ali Çatay Kılınç, Şener Büyüköztürk, Sibel Akbaba-Altun.

Amaç

Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği'nin (OLKÖ) temel amacı, eğitim kurumlarında liderlik kapasitesi kavramının farklı boyutları sistematik ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu kapasite, sadece resmi liderlerin (müdürlerin) yeteneklerini değil, aynı zamanda okul personelinin tamamının liderlik sorumluluğunu paylaşma, iş birliği yapma ve ortak bir vizyon etrafında toplanma düzeyini değerlendirmeyi hedefler.

Ölçek, araştırmacılara ve uygulayıcılara, okulların örgütsel sağlığını ve etkililiğini artırmak için hangi liderlik kapasitesi alanlarında gelişime ihtiyaç duyulduğunu belirleme konusunda somut veriler sunmayı amaçlar. Ölçeğin Türkiye'ye uyarlanması, bu alandaki uluslararası teorik çerçevelerin Türk eğitim bağlamında geçerliliğini test etmeye olanak tanımıştır.

Yapı

Ölçek, literatürde kabul görmüş liderlik kapasitesi kuramına dayanmaktadır ve toplam 4 ana alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, bir okulun liderlik seviyelerini ne kadar geniş bir kitleye yayabildiğini ve bu seviyelerin ne ölçüde etkili olduğunu ölçer. Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, okulun

tüm üyelerinin katılımıyla oluşturulan kolektif liderlik gücüdür.

Ölçekteki alt boyutlar, okulun içindeki farklı kritik alanları kapsayacak şekilde tasarlanmıştır: Demokratik liderlik pratikleri, ortak hedeflere ulaşmayı sağlayan vizyonun paylaşılması, personelin birlikte çalışma kültürü ve bu çabaların sonucunda ortaya çıkan öğrenici başarısı.

Geçerlik

Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği'nin (OLKÖ) Türkçe uyarlama çalışmasında, yapısal geçerlik analizleri, özellikle Doğrusal Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen uyum indeksleri, modelin verilerle uyumunun genel olarak iyi olduğunu göstermiştir.

Analiz sonuçları şöyledir: $\chi^2 = 940.25$ (sd = 396, $p < .001$). Oransal ki-kare değeri (χ^2/sd) 2.37 olarak bulunmuştur, bu da kabul edilebilir sınırların içinde yer almaktadır. Diğer önemli uyum indeksleri ise şunlardır: GFI (Goodness of Fit Index) = .82, RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) = .06, RMR (Root Mean Square Residual) = .04, NNFI (Non-Normed Fit Index) = .98 ve CFI (Comparative Fit Index) = .98. GFI değeri nispeten düşük (.90 altında) olsa da, RMSEA, NNFI ve CFI değerlerinin mükemmel uyumu işaret etmesi, model veri uyumunun güçlü olduğunu ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı, Cronbach's Alpha yöntemiyle hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Alt boyutlar bazında hesaplanan iç tutarlılık katsayıları .91 ile .94 arasında değişmektedir. Bu değerler, psikometrik açıdan oldukça güçlü bir tutarlılığı işaret eder. Tüm ölçek için hesaplanan genel iç tutarlılık katsayısı ise .97 gibi istisnai derecede yüksek bir değere sahiptir, bu da ölçeğin ölçtüğü yapıyı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek, Türkçe'ye uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünü korumayı amaçlayan Doğrusal Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiştir. Bu analizler, Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği'nin (OLKÖ) dört faktörlü yapıya sahip olduğunu Türk örnekleminde de geçerli olduğunu desteklemiştir.

Ölçek, toplam 30 maddeden oluşmakta ve bu maddeler dört ayrı, ancak ilişkili faktöre dağılmaktadır. Bu faktörler, okul ortamındaki liderlik kapasitesi kavramının çok boyutlu doğasını yansıtmaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Kesin derecelendirme aralığı belirtilmemiştir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Eğitim Çalışanları (Öğretmenler, Okul Yöneticileri)

Yaş Grubu: Yetkinler (Eğitim alanında çalışan profesyoneller)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan eğitim profesyonelleri.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Okul Etkinliği, Demokratik Liderlik, Paylaşılan Sorumluluk, Yapısal Etkilik Modellemesi, RMSEA, Ölçek Geliştirme, Eğitim Yönetimi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ali Çağatay Kılıç

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: cagatay0684@hotmail.com

Yazma Adresi: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2014 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımına ilişkin izin ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Ali Çağatay Kılıç ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı psikometrik bilgileri DergiPark üzerinden erişilebilir durumdadır: dergipark.ulakbim.gov.tr.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: okullarda-liderlik-kapasitesi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

K?l?nç, A. Ç., Büyüköztürk, ?. ve Akbaba-Altun, S. (2014). Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği'nin (OLKÖ) Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(1), 23-46. DOI: 10.14527/kuey.2014.002

Okullarda Liderlik Kapasitesi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek toplam 30 maddeden oluşmaktadır ve 4 alt boyuta ayrılmıştır:

Dağıtım liderlik (7 m)

Paylaşılan okul vizyonu (9 m)

İşbirliği ve ortak sorumluluk (6 m)

Algılanan öğrenci başarısı (8 m)